

ՎԼԱՍ ԿԱՌՆԻԱՑԻ

ՎԵՆԵՏԿԵԱՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԵՊ ԺԶ ԴԱՐՈՒՆ

(Շարունակութիւն. 884 էջ 27)

ԳԼՈՒԽ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

Որիչ զո՞ւ մ'ալ, և անմեղին անբասանոյնքն:

ՍԱՄԻՆ 1520, մայիսի ամենագեղեցիկ տօնական օր մի, արևն 'ի մուտս խոնարհելու ատեն, վատուժկեկ երեխայ մը՝ չքեղ հագուած և օրիորդ աղախնոյ մի ձեռքէն բռնած, կ'երթային Վենետիկոյ վաճառափողոցէն (I.e Mercerie) դէպ 'ի Ս. Մարկոսի հրապարակը: Բազմութեան երթևեկին ամենաշխոյժ և յանախալ խոնեալ ժամն էր: Այս բազմութեան մէջ՝ ըստ սովորութեան՝ վեր վար երթևեկելու կը գնային նաև տղայք և աղախնայք: Վերջիններս իրենց տերանց որդիները չըլազայութեան բերելով:

Վերոյիշեալ երեխայն՝ ձէլթրուտ Սկրէմինի որդին Անտոնիկն էր. որ անկասկած կերպով իւր մօրը հետ՝ Վիկտորինէի մօրեղբօր հարուստ ժառանգութիւնը կը վայելէր:

Ինչպէս այն հասակին ամէն տղայք՝ ինքն ալ աղախնոյն ձեռքը թողուցած՝ իւր հասակակից տղայոց հետ կը խաղար. մինչդեռ իւր օրիորդ առաջնորդն ժպտելով չըթոնքները կը սեղմէր՝ գեղեցիկ պատանւոյ մը քաղցրիկ խօսքերէն ազդեալ, որ սպորդիկ հագուած՝ նորա ընկերակցներ էր ամբողջ ճամբան: Սակայն եթէ Աննիկ (այս էր աղախնոյն անունն) իւր նոր հոմանունն խօսքերէն աւելի ուշ դնէր (ինչպէս իւր պարտքն կը պահանջէր) իրեն յանձնուած տղուն վրայ, պիտի անդրադառնար՝ որ տղան շատ անգամ քողաւորեալ կնոյ մի գննողութեան նիւթ եղաւ, որ չքեղ կերպով սև հագուած, երկայն և խիտ քօղ մի կրէր իւր բովանդակ դիմաց վրայ, ուստի և անհնարին էր առաջին նայուածքով ճանչել նորա երևտասարգուհի կամ պառաւ լինելն:

Աննիկ՝ քովէն անբաժան ունենալով իւր դարգարուն սիրականը և իւր առջևը ձգած գտղան՝ քայլերը դէպ 'ի Փոքր Հրապարակն ուղղեց (La Piazzetta)՝ Քօղաւորեալ կինն իրեն կը հետևէր չափաւոր հեռաւորութեամբ, և նորա ստէպ ստէպ գլուխը այն կողմը դարձնելէն՝ ուր կ'երթար փոքրիկ ընկերութիւնն, կը հասկըցուէր որ նորա փափաքն էր աչքէ չկորսնցընել զայն: Տղան սկսաւ ուրիշ մանկանց հետ խաղալ, և Փոքրիկ Հրապարակին մէջ վեր վար կը վազվրտէր, և երբեմն երբեմն ծիծաղելով աղախնոյն զգեստներուն կը պլլուէր, երբ գինքը բռնել ուզող տղեկներու ձեռքէն փախչիլ կը ջանար: Աննայի չորս կին պտոյտ ընելով:

Վերապէս Աննայի սիրական պատանին կամ այն է որ յոգնեցաւ ոտքի վրայ կենալէ, առանց իւր երկայն խօսակցութենէն արդիւնք մի ստանալու, կամ այն է որ իւր նպատակին հասաւ, գորովակից նայուածքով և փափուկ կերպով իւր գեղանունը ձեռքը սեղմելով հեռացաւ իրմէն ճիշդ այն վայրկենին, երբ զաղախին իւր սիրաշարժ մոտածմունքներէն սթափեցուց սուր ճիչ մի, այն տղայոց խմբիկէն ուղղեալ, որոց հետ իւր փոքրիկ տէրն կը զուարճանար:

Մէկէն դիմեց հոն, և գտաւ Անտոնիկը (այս գողտրիկ վերջաւորութեամբ կը կանչէին ձէլթրուտի որդին՝ ողորդացի մէջ, թաշկինակը երեսին վրայ բռնած, որ քանի մ'արեան կաթիլներէ բծաւորեալ էր. և նորա օգնութեան հասեր էր այն քողաւորեալ կնիկն, զոր քիչ առաջ նկարագրեցինք)։

— Բան չկայ, գիտնաս, բարի աղջիկ, ըսաւ աղախնոյն այն կինն. տղան վաղվրուտեալով սահեցաւ, և երեսը սալայատակին զարկաւ։ Քիչ մ'արին կը վազէ քթէն, այն ալ քիչ ատենէն կը դադրի։

— Տեսնեմ, Անտոնիկ, ըսաւ խնամք ցուցնելով աղախինն, մէկդի առնելով թաշկինակը տղուն դէմքէն, որ դեռ իւր ճիչն ու լացը շարունակելու հետ էր։

— Բան չկայ, բան չկայ գիտնաս, հանդարտէ։ Երթանք դեղաւաճառի մը մօտ և լուալով ամենայն ինչ շուտով կ'անցընեմ։

— Ես ալ ճիշդ նոյն բանն ըսի, ըսաւ անծանօթ կնիկն, որ այն միջոցին ժամանակ գտեր էր տղուն ձեռքէն բռնելու, և աւելցուց. —

— Փոխանակ դեղանոց մ'երթալու, ինչպէս կ'ըսես, լաւ է որ մօտ եղող կարկանդակներ վաճառողին երթանք։ Հոն փափաքածնիս կը գտնենք, և ես ալ իրեն քաջարներ կը գնեմ։ Խեղճ աղայ... փնաս ըրիր քեզի, հա։ Այս օրհնեալ տղաքներն ամէնքն ալ այսպէս են։ — Ի՞նչ անուն ունի, հարցուց յետոյ քովը կեցող աղախնոյն։

— Անտոնիկ, տիկին։

— Անունն իմացայ, մականունը կը հարցընէի։

— Այլէմին։ Հարուստ որբկարի տիկնոջ մի որդին է, որ իւր հանգուցեալ հօր եղբոր ստացուածոց ժառանգ եղաւ դեռ քանի մ'ամիս հազիւ կայ։

Քողաւորեալ կնիկն այն անուան վրայ ցնցուեցաւ. բայց այս բանիս ուշ չդրաւ օրիորդ աղախինն, որ լալկան տղուն արցունքները սրբելու զբաղեր էր։

— Քանի տարեկան է այս տղուն, հարցուց անծանօթ կինն։

— Դեռ եօթը տարին լինցուցած է։

— Իսկ զուն երկար ատեն է որ այն տիկնոջ ծառայութեան մէջ ես։

— Գրեթէ ամիս մ'է։

— Վենետիկեցի՞ ես։

— Ձէ, տիկին, Վենետիկոյ չլիականերէն եմ։

Այս պատասխաններուս վրայ անծանօթին դէմքն յայտնի ուրախութեան նշաններ երևցուց. և յետոյ շարունակեց. —

— Դատ ատենէ 'ի վեր է որ Վենետիկ հաստատուած ես։

— Ձէ, տիկին, հազիւ թէ երկու ամիս կ'ընէ։ Առաջ Տրէվիզի մէջ պարոնի մը քով կը ծառայէի. յետոյ հոս եկայ, և գրեթէ ամիս մը ստարական ընտանեաց քով կեցայ. որոց մեկնեւէն վերջը՝ այս տղուն մօրը ծառայութեան մէջ մտայ։ Դատ կը ցախմ տղուն հանդիպած այս դժբախտութեանս վրայ, աւելցուց. և դէպ 'ի տղան դառնալով՝ հարցուց. Դեռ ցաւ կը զգաս, Անտոնիկ։

— Ձէ, պատասխանեց տղան. այլ քաջարներուն հօտը կ'առնում որ ինծի շատ ախորժելի են։

— Երթանք ուրեմն շուտով գնենք, պատասխանեց անծանօթն, տղան դէպ 'ի խանութ մը տանելով, ուր կը գտնուէին առատութեամբ տեսակ տեսակ կարկանդակներ և ուրիշ ազնիւ չաքարեղէններ՝ բերնի փոփուրը վազցընելու չափ։

Հոն հասնելով տիկինն աղաչեց խանութպանին աւագանիկ մը շնորհէ և լուր, տղուն երեսը լուալու համար. և մինչդեռ աղախինն այս ծառայութեան կը զբաղէր, տիկինն ապաւրեց շատ մի կարկանդակներ և քաջարներ, զորս խանութպանն փութաց նորա առջև սեղանատախտին վրայ բերել։

Տղան իւր հասակակցաց նման որկրամուլ, հազիւ թէ աղախինն նորա երես

լուալը լմնցուց, դիմեց փութով սեղանատախտին առջև, և առանց կանխառ տի-
կնով հաւանութեան՝ սկսաւ ետեւէ ետեւ բերած քաքարներէն ուտել:

Աննիկ յանդիմանեց զինքն այս պակասութեանս համար. մինչդեռ անծանօթն,
որ միշտ քօղաւորեալ մնաց, ըսաւ.

— Թող որ ուտէ, խեղճ պղտիկը. տղաք շատ սիրելի են ինծի: Դուն ալ քանի
մ'անուշեղէն հրամմէ՛. ես ամենեւին չեմ ուտեր:

Օրիորդն յարգանք մէկ կամ երկու քաքար առաւ, մինչդեռ տղան տախտակին
վրայ մնացածները լմնցնելու հետ էր: Տիկինն վեարձն հատուցանելով՝ ելաւ
խանութէն, միշտ տղուն ձեռքէն բռնելով. իրեն կը հետեւէր աղախինն:

— Դէպ ուր պիտի երթաք, հարցուց վերջնոյս:

— Վաճառափողոցէն դէպ 'ի Ռիալթոյ, պատասխանեց աղախինն:

— Ճիշդ իմ նամարս է, և թէ որ ձեզի անհաճոյ չէ՝ կրնամ ընկերել ձեզ:

— Դատ սիրով, ըսաւ օրիորդն:

Եւ երեքը միասին վերոյիշեալ համբէն սկսան երթալ: Գիշերը արդէն վրայ
հասեր էր, և փողոցաց մէջ խուռն երթեակք կը գտնուէին: Սուրբ Մարկոսի
հրապարակէն դէպ 'ի Վաճառափողոցը մտնելու ժամանակ, երկու կանանց և
տղուն գնացած համբան խափանեց՝ բազմութիւն մ'ուրախ դուարթ երիտասար-
դաց, որոց կ'առաջնորդէր խուռ մի նուազածուաց քանի մի երաժշտական
գործիներով: Այս բազմութենէն պատճառեալ խառնակութիւնն քանի մը քայլա-
փոխ հեռաւորութիւն ձգեց ընդ մէջ օրիորդ աղախինոյն և անծանօթ կնկան, որ
միշտ տղուն ձեռքէն բռնած կը քայլէր:

Աննիկ լսնաց շտապել քայլերը՝ անոնց հասնելու համար, բայց 'ի զուր-
բազմութիւնն քանի գնաց խռնեցաւ, և զինքը չափ մը միջցաւ հեռու բռնեց իւր
ընկերակիցներէն, և այս չափս՝ խառնակութեան պատճառաւ միշտ աճելու հետ
էր: Բայց աղախինն կը մտածէր որ այն կինն և տղան խառնիճաղանձէն ազատ
տեղ մը կենալով իրեն կը սպասէին:

Ընդհակառակն անծանօթն իւր ընթացքը կ'երազէր որչափ կարող էր, և հազի-
թէ ներքնափողոցի մը ծայրը հասաւ, հոն մտաւ տղուն հետ մէկտեղ, և ան-
երևոյթ եղաւ աղախինոյն աչքէն:

Աղախինն այն ինչ կրցաւ բազմութենէն ազատիլ՝ դիմեց այն փողոցը՝ ուր մտեր
էին տիկինն և տղան, վստահ զիրենք հոն գտնելու. բայց 'ի զուր-
'ի Ռիալթոյ, հոնդիպեցաւ նորէն վերոյիշեալ բազմութեան. մտաւ անոնց մէջ
բարձր ձայնով հարցնելով թէ արդեօք տեսեր էին տիկին մի տղու մը հետ. բայց
զուր տեղ չունչ հատցուց: Դոյն հարցմունքն ամէն մէկ հանդիպած մարդուն կը
կրկնէր, բայց ուրիշ պատասխան չէր ընդուներ, եթէ ոչ կամ ծաղրածու կատակ
մի և կամ որ և է անպարկեշտ բացատրութիւն: Տղան և նորա առաջնորդն այլ
ևս անհնար էր գտնել:

Այն քօղաւորեալ տիկինն, անուշտ գուշակեցիկ մեր ընթերցողք, մեզի ծանօթ
Արլիեստրա պառաւն էր, Վլասի տալն: Ինքն հազիւ տղուն հետ մինակ մնաց և
ազատ աղախինէն, երազեց իւր քայլերը, իւր հետ քաչկոտելով Անտոնիկը, որ
բոլորովին զբաղեր էր գրպանին մէջ ժողոված առատ անուշ խմորեղէններն ու-
տելու: Այս կերպով յետ գանազան նրբուղիներէ անցնելու՝ մտաւ պառաւն ուղւոյ
մի մէջ, որ կը հանէր քաղաքին երկրորդական ծովանիսնց միոյն վրայ:

Ծովափունքը պատարատ կեցեր էր Կնփուլայ մը՝ իւր դիմակաւոր նաւավարով:
Այս վերջինս հազիւ տեսաւ զԱրլիեստրա տղուն հետ մէկտեղ, շուտ մ'արագա-
բար ցամաք ցատքեց, գրկեց զտղան և մտուց ֆէշէի՝ ներքև:

1. Նշամաւոր եմ իրենց ամօկութեամբ Վեմետիկ փողոցմերմ:

2. Նաւակիմ փոքրիկ սեմեակմ:

Տղուն Հետ ներս մտաւ նաև պառաւն, որ գրպանէն թաշկինակ մի հանելով՝ կապեց անով տղուն բերանը որպէս զի չաղաղակէ։ Մի և նոյն ժամանակ շնչել տուաւ տղուն փոքրիկ շիշի մէջ պարունակուած հեղանիւթ մի, զոր նա իւր պառանոցէն կախուած կը կրէր։

Նաւավարն՝ թին ձեռքը՝ նաւակին ղեկի կողմն անցաւ, և խոփողն արագարար ներս մտաւ այն բաւալանէն իրանցից մէջ, որք կը շրջապատեն Վենետիկ փողոցները։ Այս բանն այնքան հարտարութեամբ, այնքան երազութեամբ ի գործ գրուեցաւ, որ ոչ ոք այն յափշտակութիւնն անդրադարձաւ։ Տղան շիշին միջի հեղանիւթը հոտոտելէն վերջը՝ խոր թմրութեան մէջ ինկաւ։ — Ժամ մը վերջը խեղճը տնէ կմախք մի դարձեր էր Վլախ խոհանոցին մէջ։

Վկտորինէի դժբախտ գուշակութիւնն կատարուեր էր։

Շարունակելի

Հոգի

Քարացեալ կիւն մը. — Վինիբէկի օրագրաց մին այսպէս կը գրէ. Գրեթէ 16 տարիէ ՚ի վեր է որ այս քաղքիս մէջ Ռօլատ անուամբ մարդու մը Ատելայիտ ամուսինը վախճանեցաւ, և թաղեցին զայն քաղքէն 20 մղոն հեռու տեղ։ Արդ, մերձակայ օրերուս մէջ Ռօլատ իւր քանի մի բարեկամքն ՚ի գերեզմանոց կ'երթայ, ուր թաղուած էր իւր ամուսինը, որպէս զի ուրիշ գերեզմանոց փոխադրէ զմեռեալը։ Կը զարմանայ մեծապէս տեսնելով թէ վախճանելոյն մարմինը անարատ մնացեր է, և մազ մ'իսկ գլխէն չէ կորսուած։

Դիակը վերցնելով կը նային որ ծանր է և իրենց յոժը չի բաւեր, կը կանչեն շատ մ'անձինք յօգնութիւն, և կ'իմանան որ 700 լիպրէ կը կշռէ։ Կը քննեն վախճանելոյն թաղուած տեղը, և կը տեսնեն որ դադաղը շարունակ կ'ոռոգի եղբր կալաքարային ջրոյ փոքրիկ վտակէ մը, և այս պատճառաւ դիակն ալ քարացեր է։

Ձեան մէջ ծրոյ ծաղիկ մը. — Միպերիոյ Հիւսիսակողմն գտնուեցաւ նոր ծաղիկ մը, որ Յունուար ամսոյն մէջ կը բուսնի սառնապատ երկրին վրայ, օրուան մը մէջ կը բացուի և երկրորդ օրը կը թառամի և կը մեռնի։ Երեք տերև միայն ունի, որք կարծես ծածկուած են ձեան մանրադիտական ասղամբք. ծաղիկն աստղաձև է. սրսիկքն՝ որք հինդ են թուով, երրորդ օրը աղամանդի նման փալփլուն կէտերի լինց վրայ կը ցուցնեն. ասոնք են սերսերը։ Անթուրոզ ճանապարհորդն ժողովեց այս սերմերէն քանի մի հատ և բերաւ ՚ի Պետլը. բուրգ. տնկեց զանոնք ձիւնալից անօթոյ մի մէջ, և քիչ ժամանակէ բացուեցաւ ծաղիկն գեղեցկապէս։

